

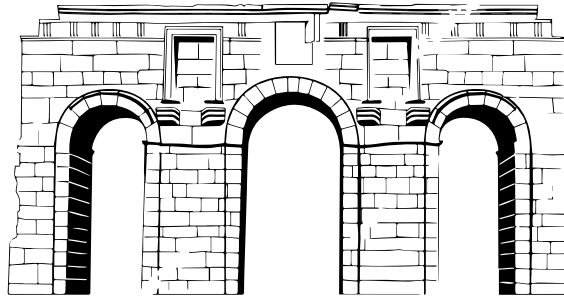
**T.C. KÜLTÜR VE TURİZM
BAKANLIĞI**

Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü

PATARA

Likya'nın Akdeniz'e Açılan Kapısı

HAZIRLAYAN / Havva İŞKAN

**T.C. KÜLTÜR VE TURİZM
BAKANLIĞI**

© KÜTÜPHANELER VE YAYIMLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
3683

TANITIM ESERLERİ DİZİSİ

1

ISBN: 978-975-17-4703-7

Genel ađ: www.ktb.gov.tr
e-posta: yaphaz@ktb.gov.tr

Hazırlayan
Havva İşkan

Fotoğraflar
Havva İşkan
Mehmet Bayram

Yapım
Sata Design
Grafik Tasarım: Enver Aydın

Baskı
Girişim Matbaacılık
Ser. No: 47852
Büyük Sanayi Samanyolu Cad. No: 35
İskitler/ANKARA
Tel: (0312) 384 22 23

Baskı Yeri ve Tarihi: Ankara, 2020 Aralık

Baskı Adedi: 2.500

İşkan, Havva

Patara Likya'nın Akdeniz'e Açılan Kapısı / hazırlayan : Havva İşkan ; fotoğraflar : Havva İşkan, Mehmet Bayram -- 1.
bs. -- Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2020.

160 s. : rnk. fotogr. ; 27,5 cm. -- (Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü ; 3683, Tanıtım
Eserleri Dizisi ; 1)

ISBN : 978-975-17-4703-7

Kaynakça vardır.

1. PATARA ANİTK KENTİ 2. LİKYA UYGARLIĞI - AKDENİZ 3. ANTİK KENTLER - TÜRKİYE

1. İşkan, Havva, haz. 2. Bayram, Mehmet

930.24056411

ÖN SÖZ

Mehmet Nuri Ersoy
Kültür ve Turizm Bakanı

SUNUŞ

“2020 PATARA YILI”NDA BİR ANTİK KENTİ TANI(T)MAK

Patara'nın simgelerinden biri olan Kent Kapısı'na bilim ilk kez dokunduğunda, takvimler 26 Ağustos 1988'i gösteriyordu. Yedi yıllık bir izin bekleyişinin ardından bu kadim kentte kazı çalışmalarını başlatan Prof. Dr. Fahri Işık ve küçük ekibi; daha o ilk günde ne büyük bir işe başladıklarının ve ne güçlü bir azim sahibi olmaları gerektiğinin farkındaydılar. Bugün, aradan 32 yıl geçtikten sonra, yıldan yıla büyüyen bir ekiple yalnızca Patara'nın değil, Lykia'nın tarihi de yeniden yazıldıysa, işte bu, bir ekol olmuş Patara ekibinin Anadolu uygarlıklarını bütüncül olarak tarihteki doğru yerlerine koyma yolundaki çabalarının sonucudur.

Tarihçi Livius tarafından “caput gentis Lyciae”, yani Lykia Soyunun Başı/Başkenti olarak tanımlanan Patara, yüzlerce yıl süren bu statüsünün beraberinde getirdiği ve bu kitabın içeriğinde öne çıkanların tanıtıldığı çok özel bir mimari dokuya sahiptir. Lykia Birliği'nin toplantılarına da ev sahipliği yapan Meclis Binası, İmparator Nero Deniz Feneri ve Osmanlı Devleti'nin ilk telsiz telgraf istasyonu, adeta Patara'nın kentsel kimliğinin kronolojik durakları gibidir. Benzersiz topografyasının içine sokulmuş liman halici ve jeostratejik konumu, bu kenti Lykia'nın dünyaya açılan kapısı yapmıştır. Dinler Tarihi açısından merkezi bir öneme sahiptir: Hitit Tanrısı Teşup da buradadır; Homeros tarafından Lykegenes, yani Lykia Soylu olarak tanımlanan Apollon'un antik dünyadaki en önemli kehanet merkezlerinden biri de. Daha MS 3. yüzyılın ortalarında inançları nedeniyle öldürülen St. Leo ve St. Paregorius Katoliklerin, MS 20 Haziran 312'de Patara'da din şehidi olan St. Methodius ise, Ortodoksların en önemli azizlerindedir. Ve nihayet yerli bir ailenin oğlu olarak doğan, bu kentte büyüyen Pataralı St. Nikolaos, Dünya'nın Noel Babası'dır. Unutulmaması gereken bir diğer husus da limanı ile tarihin önemli süreçlerine tanıklık eden ve Kuzey Akdeniz ticaret rotalarının vazgeçilmez duraklarından olan Patara'nın, tarihi ve arkeolojik mirası yanında, başta muhteşem kumsalı ve Kumtepleri ile caretaları olmak üzere, doğal mirasıyla da eşsiz olduğudur.

2020, Patara için çok özel bir yıl olarak kayıtlara geçmiştir. Kültür ve Turizm Bakanımız Mehmet Ersoy'un önerisi ve Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın tensipleriyle Patara, 12 Şubat'ta 2020 yılının turizm teması olarak ilan edilmiştir. Kendilerine en içten şükranlarımızı sunuyoruz. Ülkemizde 13 Mart'tan itibaren başlayan Covid-19 salgını kısıtlamalarına rağmen Patara'da yoğun bir biçimde çalışılmış, etkinlikler düzenlenmiş ve tüm zamanların ziyaretçi rekoru kırılmıştır.

Patara Kazısı, 32 yıllık yolculuğunu T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Antalya Valiliği ve Akdeniz Üniversitesi ile birlikte güven içinde yürüştü; onlarsız olmazdı, kalpten teşekkür ediyoruz. Türk Tarih Kurumu, kazımıza tahsis ettiği emenlar ve proje ödeneği ile, çalışmalarımızın ilerlemesinin önemli faktörlerindedir; teşekkürü borç biliyoruz. Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Antalya ve Demre müzeleri, Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu, Antalya Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü, Kaş Kaymakamlığı ve Kaş Belediyesi de kurumsal destekleriyle her zaman yanımızda olmuşlardır; teşekkürümüz büyüktür. Sponsorluğu ile İş Bankası kazı tarihinde bir ilki gerçekleştirmişti; teşekkür ediyoruz.

Son teşekkürümüz ise, Patara Kazısı'na yıllardır emek veren pek çok branştan bilim insanlarına, öğrencilerimize, işçilerimize ve bu kitaba donanımlı bilgilerini aktaran meslektaşlarımızadır.

Prof. Dr. Havva İşkan

Patara, 30 Kasım 2020

İÇİNDEKİLER

Ön Söz Sunuş

Konum ve Tarih 11
Havva İşkan

**Gezinlerin Gözünden
Patara ve Araştırma Tarihi** 23
Erkan Dünder

Tepecik Yerleşimi 29
Erkan Dünder

Kent Kapısı 37
Şevket Aktaş

Tiyatro 43
Mustafa Koçak

Meclis Binası 49
Fezullah Şahin

Merkez Agora 55
Şevket Aktaş

Liman Caddesi 61
Şevket Aktaş

Yıkanma Kültürü ve Hamamlar 67
Serap Erkoç

Kültler ve Tapınaklar 77
Mustafa Koçak

**“Denizcilerin Selameti İçin”
Patara Deniz Feneri** 81
Havva İşkan

Liman ve Ticaret 87
Erkan Dünder

Mezarlar 93
Fahri Işık

**Su Temini ve Kent İçi
Su Dağıtım Sistemleri** 107
Fezullah Şahin

Geç Antik Dönem ve Orta Çağ 117
Fezullah Şahin

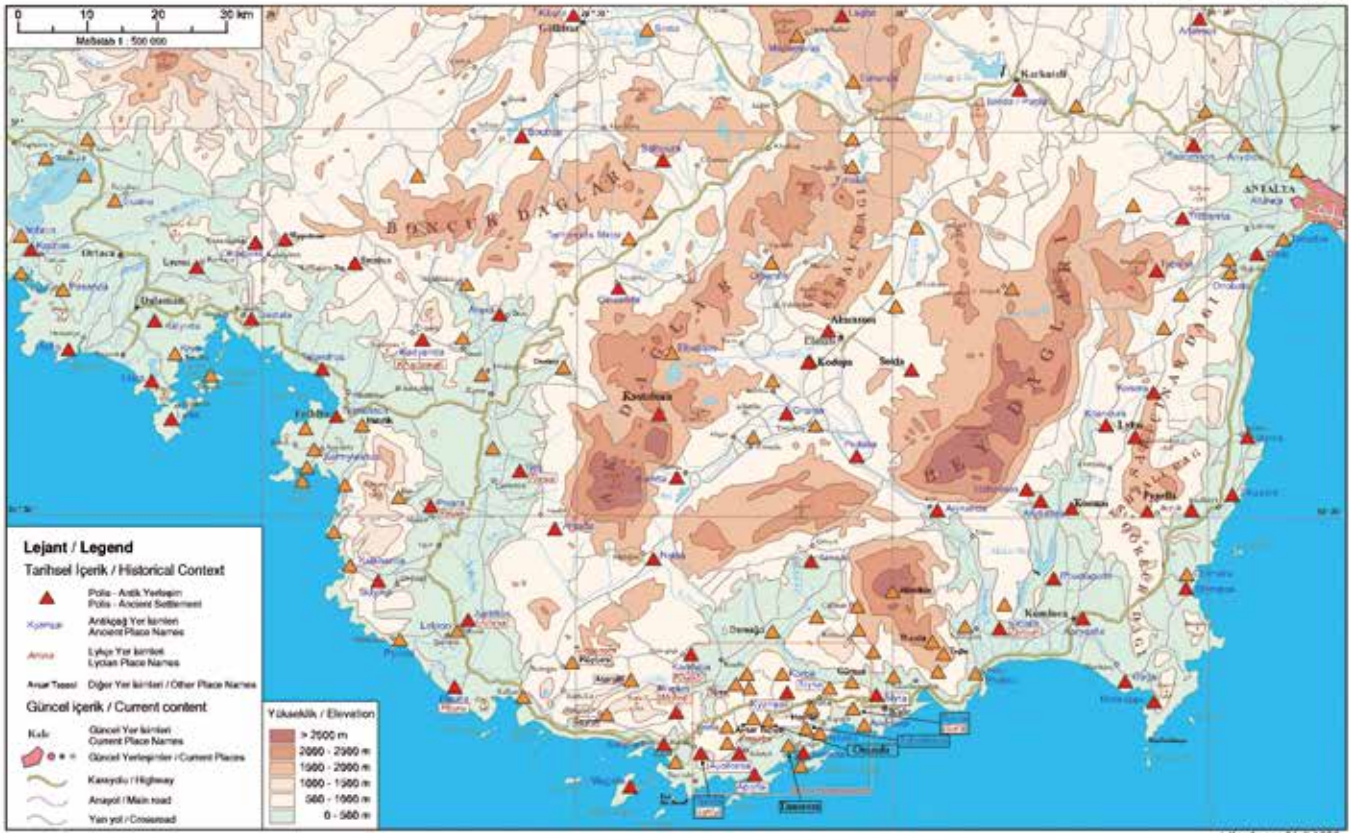
Patara Telsiz Telgraf İstasyonu 129
Diren Çakılıcı
Havva İşkan

**“Karanlık Dönem” ile Lykia ve
Patara’da Karartılan Geçmiş** 135
Fahri Işık

Kaynakça 153

Lykia Haritası / Map of Lycia
Antik Yerleşimler ve Kentler
Ancient Settlements and Cities

Resim 1: Lykia Haritası. Antik Yerleşimler ve Kentler